

Zaanstreek-Waterland

MEMO

Aan: Gemeente Zaanstad
Van: GGD Zaanstreek-Waterland
Datum: April 2019
Onderwerp: Advies bestemmingsplan Gouwpark

Gemeente Zaanstad is voornemens woningbouw te realiseren op het voormalige terrein van het oude ziekenhuisterrein De Heel.

De GGD adviseert vanuit een visie dat de fysieke omgeving de gezondheid kan bevorderen en beschermen. Deze visie is vertaald in een drietal kernwaarden, gericht op gebouwen, woonomgeving en mobiliteit. Deze kernwaarden zijn toegevoegd als bijlage.

Onderstaand onze reactie op het bestemmingsplan:

4. Thematische beleidskaders

De GGD adviseert om de nota's uit het sociale domein (gezondheidsbeleid, jeugdbeleid, WMO) op te nemen bij de beschrijving van het gemeentelijk beleid.

In de planonderbouwing adviseert de GGD onderwerpen als geluid, luchtkwaliteit, geur, mobiliteit, duurzaamheid et cetera uit te werken vanuit het perspectief van gezondheidsbevordering en gezondheidsbescherming.

Concreet betekent dit:

4.2: Infrastructuur en parkeren

Door veilige loop en fietsroutes aan te leggen wordt gestimuleerd tot dagelijks bewegen. Tevens wordt geadviseerd de verlichting van de wegen mee te nemen, fiets en autoverkeer te scheiden en aandacht te hebben voor voorzieningen om beweging te stimuleren als speelplekken.

5.2: Geluid

Geluidhinder is een van de grootste milieuproblemen in relatie tot gezondheid. In het bestemmingsplan staat benoemd dat het geluidsniveau op meerdere plekken boven de grenswaarde van 50dB is. Omdat wordt aangegeven dat bronmaatregelen niet voldoende zullen werken, wordt ingezet op maatregelen bij de ontvangers (o.a. geluidsisolatie). Er wordt vermeldt dat er ontheffing tot deze wettelijk ten hoogste toelaatbare grenswaarden is verleend voor bestemmingsplan Gouwpark vanwege wegverkeerslawaaï, op twee voorwaarden: 1) geluidsluwe gevels en 2) cumulatie met andere geluidbronnen is aanvaardbaar. De GGD benadrukt het belang om deze maatregelen te nemen ten behoeve van de gezondheid van de aankomende bewoners.

5.3 Geur en stof

Woningen worden als geurgevoelige objecten beschouwd. De verwachting is dat omringende gebouwen geen geurhinder veroorzaken; desalniettemin adviseert de GGD om geurhinder in de opdracht voor de ontwerpers mee te worden genomen. Zo kan er gedacht worden aan gerichte isolatie en toepassing van mechanische ventilatie binnen de woningen met gerichte keuze voor lucht.

5.4 Luchtkwaliteit

Luchtverontreiniging van het wegverkeer is schadelijk voor de gezondheid. Niet iedereen heeft evenveel last van luchtverontreiniging. Dat komt omdat mensen verschillend reageren op luchtverontreiniging. Sommige mensen zijn er gevoeliger voor en krijgen sneller gezondheidsklachten. Vooral oudere mensen, kinderen en mensen met een hart- of longaandoening zijn extra gevoelig voor vervuilende stoffen in de lucht.

De in de wet vastgestelde grenswaarden voor fijn stof en stikstofdioxide geven niet de grens aan tussen ongezond en veilig. Afstand tot de weg is daarvoor een betere maat. Kinderen die dichtbij een snelweg wonen of naar school gaan hebben gemiddeld meer chronische luchtwegklachten en een lagere longfunctie dan kinderen die op grotere afstand van een snelweg wonen. Deze gezondheidsrisico's zijn groter naarmate de afstand tot de weg kleiner is.

Zaanstreek-Waterland

Daarom vindt de GGD dat toetsing moet plaatsvinden op basis van afstand tot de weg en niet op basis van de concentratie. Daarnaast is het ook belangrijk om rekening te houden met afstand tot drukke binnenstedelijke wegen. Langs deze wegen is de luchtverontreiniging vaak net zo hoog als vlakbij de snelweg. Ook langs die wegen is het daarom nodig om kwetsbare groepen als kinderen te beschermen.

5.5. Bodem:

Het bestemmingsplan vermeldt dat de bovengrond diffuus licht verontreinigd is met zware metalen en PAK. Dit kan een risico zijn voor kinderen, wanneer zij gronddeeltjes inslikken tijdens het buiten spelen. Indien er een speeltuin komt voor kinderen, is het belangrijk dat op plaatsen waar kinderen mogelijk in contact kunnen komen met bodemmetalen, gemeenten en bewoners maatregelen nemen om de blootstelling tot een zo laag mogelijk niveau te brengen. De GGD adviseert om op deze speelplekken maatregelen te nemen zodat kinderen minder in contact komen met de verontreinigde bodem. Mogelijke maatregelen zijn het aanbrengen van een schone bovenlaag, het aanleggen van (kunst)gras en zandbakken vullen met schoon zand.

7.4 Duurzaamheid

De GGD adviseert om bij de bouw en inrichting te kijken naar gerichte isolatie, toepassing van mechanische ventilatie, maar ook naar zonwering (i.v.m. hitte), beweegvriendelijke buitenspeelplaats en schaduwrijke buitenruimtes.

Algemene aanbevelingen

Het gebied heeft te maken met verschillende milieucontouren. De GGD adviseert om aankomende bewoners goed te informeren over de lucht, geluid en geur waarden waar ze aan blootgesteld zullen gaan worden.

Zaanstreek-Waterland

Bijlage Kernwaarden GGD

Woonomgeving

Woonomgeving	Kinderen groeien op in een rookvrije omgeving
	Roken is verreweg de belangrijkste oorzaak van sterfte en ziekte. Meerroken door kinderen heeft een nadelige invloed op de ontwikkeling van de longen en geeft een verhoogde kans op luchtweginfecties, op hoesten en het ontwikkelen van astma. De fysieke en sociale omgeving spelen een rol in tabakspreventie door te beschermen tegen meerroken en tegelijkertijd uit te dragen dat de norm 'niet roken' is. Genoemde maatregelen beperken ook de blootstelling van volwassen meerokers en ontmoedigen bovendien het roken. Ook rook van houtkachels, open haarden, terraskachels en vuurkorven bevat schadelijke en kankerverwekkende stoffen en kan tot overlast leiden. Mensen met bestaande luchtwegaandoeningen, hart- en vaatziekten, ouderen en kinderen kunnen eerder klachten ontwikkelen door blootstelling aan houtrook, ook bij kleine hoeveelheden.
	Voor iedereen zijn er -dichtbij en toegankelijk- aantrekkelijke plekken
	Waar we onze tijd doorbrengen heeft een belangrijk effect op onze kwaliteit van leven. Aantrekkelijke plekken bieden mensen gelegenheid te ontmoeten, ontspannen, bewegen en gezond te genieten. Wat aantrekkelijk is, is afhankelijk van de gebruikers en de verdere omgeving (bijvoorbeeld stad of platteland) en vereist maatwerk. Door de plekken voldoende dichtbij en voor iedereen, ook kwetsbare mensen, gemakkelijk toegankelijk te maken, kunnen zij goed gebruikt worden. Aantrekkelijk ingerichte plekken dragen bij aan het verminderen van de kans op eenzaamheid en stressgerelateerde klachten en dragen bij aan de fysieke fitheid, sociale cohesie en kwaliteit van leven.
	De leefomgeving draagt bij aan een gezond gewicht
Bijna de helft van de Nederlanders van 18 jaar en ouder heeft overgewicht en een op de drie beweegt weinig. Overgewicht hangt samen met tal van ziekten. Het risico op ziekten en aandoeningen zoals diabetes en hart- en vaatziekten wordt groter naarmate de buikomvang toeneemt. De leefomgeving bepaalt vaak direct of gezond gedrag mogelijk is. Het kan gezond gedrag bevorderen of juist belemmeren. In een obesogene omgeving eten mensen teveel en ongezond en bewegen te weinig. Dit draagt bij aan het probleem van overgewicht. Door de leefomgeving zo in te richten dat een actieve leefstijl (zoals fietsen, traplopen, buitenspelen) wordt gestimuleerd en dat gezonde voeding de makkelijke, logische keuze is, worden problemen rond overgewicht tegengegaan. Het gaat daarbij ook om zaken als een gezond voedingsaanbod op en rond scholen, sportterreinen en andere gemeentelijke voorzieningen.	
Wonen en druk verkeer zijn gescheiden	
Intensief verkeer geeft veel lawaai en luchtverontreiniging. Langdurig verblijven nabij drukke wegen (bijv. woning, school, kinderdagverblijf, verzorgingshuis) geeft een verhoogd risico op hart- en vaatziekten en luchtwegaandoeningen. De groei van kinderlongen op dergelijke plekken blijft achter. Het horen van te veel of ongewenst	

Zaanstreek-Waterland

	<p>geluid kan niet alleen onprettig zijn, het kan ook gezondheidsschade toebrengen. Zo slapen sommige mensen slecht vanwege geluidsoverlast of krijgen ze een hoge bloeddruk en kan geluid de kans op een hartinfarct vergroten. Drukke verkeerswegen kunnen daarnaast ook een geografische barrière vormen en leiden tot (verkeers)onveilige situaties.</p>
	<p>Functies (wonen, werken, voorzieningen) zijn goed gemengd, overlastgevend bedrijven staan op afstand</p>
	<p>Een goede menging van functies zorgt voor een prettige woon- en werkomgeving gedurende de hele dag. In een buurt waar wonen, werken en een gevarieerd aanbod van voorzieningen (op het gebied van zorg, winkelen, ontspanning, ontwikkeling) goed gemengd zijn, wordt meer bewogen omdat zij lopend of met de fiets bereikbaar zijn. Dit zorgt er voor dat meer mensen de auto laten staan (en dus minder luchtverontreiniging, geluidsoverlast en verkeersproblemen). Goede functiemenging draagt tenslotte bij aan levendigheid en het ontmoeten van buurtgenoten. Woningen kunnen de ontwikkelingsruimte voor industriële of agrarische bedrijven beperken. Dergelijke bedrijven kunnen (bijv. door uitstoot van geur, geluid, stoffen) overlast, veiligheidsrisico's en gezondheidsrisico's met zich meebrengen. Dienstverlenende en MKB-bedrijven zoals bijv. detailhandel kunnen de levendigheid van een buurt juist vergroten en zorgen voor werkgelegenheid, waarbij aandacht voor de 'menselijke maat' van belang is om overlast te voorkomen.</p>

Mobiliteit

Mobiliteit	<p>Actief vervoer (lopen en fietsen) is in beleid, ontwerp en gebruik de standaard</p>
	<p>Lopen of fietsen in plaats van met auto of OV is gezonder en beter voor de omgeving. Dit moet centraal uitgangspunt zijn in beleid en ontwerp. Door voor dagelijkse verplaatsingen, naar werk, school en winkel, te fietsen en lopen kan iedereen voldoen aan de nationale beweegnorm. Hierbij is het nodig oog te hebben voor de behoeften van kwetsbare groepen zoals ouderen, kinderen en mensen die niet goed ter been zijn. Voor langere afstanden kan dit in combinatie met OV. Dat maakt fitter en voorkomt onder meer overgewicht en stressgerelateerde klachten. Uitstoot en lawaai van gemotoriseerd verkeer wordt voorkomen met daardoor minder hinder, hart- en vaatziekten, luchtwegaandoeningen en longkanker. Actief vervoer heeft geen negatieve invloed op het klimaat. Niet parkeren op straat en minder auto's geven bovendien ruimte voor een aangename leefomgeving.</p>
	<p>Tussen kernen zijn goede (e-)fiets- en OV-verbindingen</p>
	<p>Met goede verbindingen voor (elektrische) fiets en openbaar vervoer tussen kernen (wijken, steden, dorpen) is autogebruik veelal onnodig. Een goede OV- en fietsverbinding tussen kernen stimuleert het lopen en fietsen in de nabije omgeving. Minder automobilititeit voorkomt uitstoot en lawaai van gemotoriseerd verkeer met daardoor minder hinder, hart- en vaatziekten, luchtwegaandoeningen en longkanker. Het heeft minder negatieve invloed op het klimaat en draagt ook bij aan een gezonde</p>

Zaanstreek-Waterland

woonomgeving. Voorwaarde is wel dat het OV-netwerk goed toegankelijk is voor iedereen, ook ouderen en mensen die minder goed ter been zijn. Om (e-)fiets en OV een alternatief voor dagelijks vervoer over de middellange afstand te laten zijn, moeten zij elkaar goed aanvullen. OV-verbindingen kunnen directer en sneller wanneer er goede fietsvoorzieningen zijn bij haltes en stations, zoals veilige fietsenstallingen, en goed aansluiten op het fietsnetwerk van bijvoorbeeld fietssnelwegen.

Gebouwen

(waaronder woningen, scholen, etc.)

Gebouwen	Het binnenklimaat is prettig en gezond
	Mensen zijn veel in gebouwen en circa 70% van de tijd in hun eigen woning. Daarom is het voor iedereen belangrijk dat het binnenklimaat prettig en gezond is. Hetzelfde geldt voor gebouwen zoals scholen, kinderdagverblijven, verpleeg- en verzorgingshuizen. Door zorg te dragen voor een prettige temperatuur en luchtvochtigheid, voldoende rust in het gebouw en een goede binnenluchtkwaliteit, kunnen gezondheidsklachten die samenhangen met het gebouw worden voorkomen. Het gaat om klachten als vermoeidheid, hoofdpijn, sufheid en slaperigheid. Ook irritatie van ogen, neus en keel treedt op. Systemen voor ventilatie, verwarming en zonwering moeten eenvoudig te bedienen en onderhouden zijn. Schadelijke stoffen zoals koolmonoxide en asbest horen niet in een gezond gebouw. In een prettig gebouw kan men zich bovendien ontspannen en tot rust komen. Daarbij helpt een aangename zijde.
	Minimaal één zijde (gevel) van een woning is aangenaam
	In dorpen en steden biedt de straat (met daarop aanwezig verkeer en aan de straat gelegen bedrijvigheid) naast positieve effecten ook vaak onrust, lawaai en luchtverontreiniging. Minimaal één zijde die rustig is, waar geen geur of geluid van bijvoorbeeld horeca overheerst en met een prettig (zo mogelijk natuurlijk) uitzicht en/of buitenruimte vergroot het wooncomfort. Minder luchtverontreiniging en lawaai beperkt het risico op hinder, hart- en vaatziekten, luchtwegaandoeningen en longkanker. Rust en een natuurlijke omgeving bieden betere mogelijkheden om te ontspannen en te herstellen. Een natuurlijke omgeving maakt bovendien klimaatbestendig(er): het kan helpen warmte te dempen (tegen hittestress), wateroverlast te voorkomen en is goed voor de biodiversiteit.
Er zijn voldoende betaalbare levensloopgeschikte woningen	
De vergrijzing en de wens om langer thuis te blijven wonen hebben gevolgen voor de woningvoorraad en inrichting van buurten. Zo verdubbelt het aantal ouderen (65 jaar en ouder) tot 2040. Dit betekent overal toenemende behoefte aan geschikte woningen voor ouderen. Een levensloopgeschikte woning is een zelfstandige woning die geschikt is (te maken) voor bewoning in alle levensfasen, met minimale fysieke inspanning en minimale kans op ongevallen. Op die manier kunnen ouderen of mensen met een lichamelijke beperking prettig en comfortabel wonen. Men hoeft niet noodgedwongen	

Zaanstreek-Waterland

bestaande sociale contacten te verbreken en de vertrouwde sociale omgeving te verlaten. Door de directe woonomgeving goed in te richten worden ouderen of mensen met een beperking ondersteund om gezond te leven, sociale contacten op te doen en langer zelfstandig thuis te blijven wonen. Het gaat dan bijvoorbeeld om veilige en aantrekkelijke wandelroutes naar voorzieningen voor dagelijkse behoeften, activiteiten en zorg.